

RECEȚIONAT

Agenția Națională pentru Cercetare
și Dezvoltare _____

_____ 2024

AVIZAT

Secția AȘM _____

_____ 2024

RAPORT ȘTIINȚIFIC ANUAL

pentru etapa 2023

**privind implementarea proiectului din cadrul
Programului de Stat (2020–2023)**

Proiectul *Alfabetizarea terminologică a elevilor de gimnaziu*

Cifrul proiectului: 20.80009.1606.07

Prioritatea Strategică: *IV Provocări societale*

Rector

Alexandra BARBĂNEAGRĂ

Secretar al Senatului

Svetlana DERMENJI-GURGUROV

Conducător al proiectului

Olga COSOVAN

Chișinău 2024

UNIVERSITATEA
PEDAGOGICĂ DE STAT
ION CREANGĂ
DIN CHIȘINĂU

EXTRAS

din procesul-verbal nr. 5

al ședinței Senatului Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău
din 18.12.2023

Total membri ai senatului: 65

Au fost prezenți: 51

Președintele ședinței: Barbăneagră Al., dr., conf. univ.

S-a discutat: Bilanțul activității științifice în anul 2023 în cadrul proiectelor din domeniile cercetării și inovării „Program de Stat 2020-2023”.

S-a decis: A aproba raportul privind activitatea științifică în anul 2023 în cadrul proiectului din domeniile cercetării și inovării „Program de Stat 2020-2023” *Alfabetizarea terminologică a elevilor de gimnaziu*, cifrul 20.80009.1606.07, director de proiect dr. COSOVAN Olga.

S-a votat: Pro – 51. Contra – 0. S-au abținut – 0.

Secretar științific al Senatului
UPS „Ion Creangă” din Chișinău

Dermenji Svetlana, dr., conf. univ.

SEMNATURA PERSONALĂ A		
<i>Dermenji</i> O LEGALIZEZ:		
ȘEFUL R.U. U.P.S. mun. Chișinău <i>Seif</i>		
" 18 "	12	20 23

1. **Scopul** etapei 2023 conform proiectului depus la concurs (obligatoriu)
Expertizarea modelelor elaborate de lucru cu terminologia la etapa gimnazială.
2. **Obiectivele** etapei 2023 (obligatoriu)
Elaborarea unui studiu privind alfabetizarea terminologică în context curricular.
Participarea la manifestări publice: consultări, mese rotunde, cluburi de dezbateri, forumuri, emisiuni radio și TV.
Diseminarea modelelor pedagogice și a strategiilor eficiente de alfabetizare terminologică în gimnaziu.
3. **Acțiunile planificate** pentru realizarea scopului și obiectivelor etapei 2023 (obligatoriu)
Consultări cu profesorii care vor implementa modelele pedagogice elaborate.

Popularizarea rezultatelor cercetării prin participarea la manifestări publice: consultări, mese rotunde, cluburi de dezbateri, forumuri, emisiuni radio și TV.

Diseminarea modelelor pedagogice și a strategiilor eficiente de alfabetizare terminologică în gimnaziu.

4. **Acțiunile realizate** (obligatoriu)
 1. Au fost elaborate conceptul lucrării metodice *Alfabetizarea terminologică în context curricular* și structura ei, au fost stabilite strategiile de lucru a autorilor, mesajele care urmează a fi transmise și mostrele relevante din curricula și manuale, care trebuie analizate și comentate.
 2. A fost dedus modelul pedagogic de alfabetizare terminologică eficientă la etapa gimnazială, varianta A, centrat pe cadrele didactice, și varianta B, centrat pe elevi.
 3. A fost scrisă, discutată și aprobată lucrarea metodică *Alfabetizarea terminologică în context curricular*.
 4. Au fost segregate, din materialele și publicațiile elaborate în 4 ani de derulare a proiectului, recomandările pentru Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare, pentru conceptorii de curricula și pentru autorii de manuale, precum și pentru cadrele didactice din învățământul general, în vederea respectării unei structuri coerente și eficiente de alfabetizare terminologică a elevilor de gimnaziu.
 5. Au fost publicate 13 articole în reviste științifice și culegeri, o lucrare metodică, un suport de curs, un manual școlar.
 6. Membrii echipei de proiect au participat la conferințe științifice (16 participări).
 7. Membrii echipei de proiect au moderat diverse activități cu cadrele didactice din republică (6 seminare de informare a câte 2 ore, 6 grupe x 28 profesori x 40 ore traininguri ANCE, 3 ședințe de club Paideia, traininguri în proiecte educaționale, seminare în instituțiile de învățământ și raioane).
 8. Membrii echipei de proiect au participat la două emisiuni TV.

5. Rezultatele obținute (descriere narativă 3-5 pagini) (obligatoriu)

Etapa finală a cercetării a avut în vizor elaborarea unui studiu holistic, care să creeze o imagine de ansamblu asupra alfabetizării terminologice și a strategiilor de promovare a ei, racordate la Curriculumul Național (2019) și la manualele existente. Această imagine s-a conturat parțial pe parcursul anilor precedenți de cercetare, s-a reflectat în lucrările și articolele scrise anterior, dar a obținut o formă finită în acest an de activitate. Rezultatele cercetării s-au reflectat în lucrarea metodică *Alfabetizarea terminologică în context curricular*. Lucrarea are volumul de 203 pagini, conține Preliminarii, 5 capitole, Concluzii, Bibliografie, tabele și figuri relevante pentru conținutul expus. Preliminariile prezintă aspecte de alfabetizare sincronă, sau asimilare a termenilor pe același palier de vârstă, din diverse materii de studii, cursuri opționale și activități extracurriculare, precum și din educația nonformală. Deși pornește de la același nucleu, prevăzut de curriculum, alfabetizarea terminologică se face personalizată în funcție de mediul, interesele și oportunitățile de dezvoltare pe care le are elevul, dar se sprijină totuși pe terminologia asimilată prin educația formală. În diacronie, peste termenii prevăzuți de curricula și pe care elevul îi asimilează la etapa gimnazială, se vor suprapune termenii domeniului de formare profesională, termenii inerenți activității de muncă, termenii inerenți vieții cotidiene.

Capitolul I – Configurația alfabetizării terminologice: piesele unui puzzle – examinează activitățile de alfabetizare terminologică, orientate spre încadrarea termenilor într-un sistem complex și utilizarea lor coerentă în contexte științifice în afara lor. Este dedusă formula a ceea ce înseamnă cunoașterea unui termen (recunoașterea la auz și lectură, marcarea adecvată, raportarea la un domeniu științific, definirea) și este descris procesul de încadrare a termenului într-un sistem complex. Un element important al alfabetizării terminologice este perceperea unității lexicale ca termen și utilizarea ei corespunzătoare, precum și formarea deprinderii de documentare asupra termenilor noi și de definire ad-hoc a celor cunoscuți deja.

Capitolul II – Curriculumul Național și prevederile lui pentru alfabetizarea terminologică – examinează prevederile curriculare în ceea ce ține de strategia introducerii în uz și includerii în curriculum a unui inventar de termeni. Sunt reliefate anumite aspecte pluri-, inter- și transdisciplinare, relaționarea competențelor transdisciplinare cu alfabetizarea terminologică. Sunt formulate reperele conceptuale și pragmatice ale alfabetizării terminologice, este accentuată necesitatea ca elevul să asimileze o serie semnificativă de termeni didactici, operații intelectuale și produse solicitate, care apar în formularea sarcinilor de lucru și a itemilor de evaluare. Sunt formulate câteva sugestii importante pentru conceptorii /autorii de curricula și pentru autorii de manuale.

Capitolul III – Trama alfabetizării terminologice – propune repere metodologice de operaționalizare a termenilor, prin tehnici și strategii eficiente și prin valorificarea conceptelor de dezvoltare a gândirii critice: cadrul ERRE pentru proiectare și tehnici interactive, care au căpătat o răspândire largă în sistemul învățământului preuniversitar, sunt incluse sporadic în manuale și în auxiliarele didactice. Scenariile posibile de derulare a orelor în cadrul cărora se vor crea oportunități de asimilare a termenilor se referă la diverse materii școlare și corespund conținuturilor curriculare / manualelor aflate în uz. Privită prin altă optică, trama alfabetizării terminologice se sprijină pe codurile verbal, iconic și practic. Pentru că elevul primește, preponderent, informația despre termeni în codul verbal, traducerea acesteia în codul iconic sau în codul practic – operație necesară pentru înțelegere și utilizare ulterioară conștientizată – se poate realiza în diverse moduri, iar resursele

educaționale actuale o permit. Interpretarea modului în care sunt abordați termenii în manualele școlare are la bază o analiză profundă și complexă a situației (desfășurată la momentul elaborării glosarului de termeni), dar de această dată se insistă pe necesitatea de a valorifica etimologizarea ca procedură care identifică și interpretează etimologia unui cuvânt. În cazul termenilor, valoarea acestei operații este incontestabilă. Capitolul IV – Asimilarea termenilor ca achiziție lexicală – examinează încadrarea termenilor în vocabularul elevului și pune bazele modelului pedagogic de alfabetizare terminologică, varianta A, centrat pe cadrele didactice, și varianta B, centrat pe elevi. Acesta se sprijină pe 3 structuri esențiale: termenii asimilați la materiile școlare, în conformitate cu curricula, dezvoltarea competenței specifice 5 pentru disciplina școlară limba și literatura română ca limbă de instruire și conținuturile curriculare inerente abordării științifice a limbii / vocabularului ei și strategiilor de documentare din dicționare. Este argumentată necesitatea de a introduce noțiunea de termen în cadrul temelor de lexicologie și operate conexiunile inter- și transdisciplinare între materiile școlare studiate paralel. Capitolul V – Operaționalizarea terminologiei de pe ariile curriculare – promovează ideea aplicării coerente și raționale a taxonomiei lui Bloom pentru asimilarea eficientă a termenilor, taxonomie care trebuie să se regăsească în formularea sarcinilor din manuale și în strategia profesorului la clasă. Capitolul conține analiza secvențelor de manuale din diferite clase și la diferite materii și propune variante optime de succesiune a sarcinilor în vederea alfabetizării terminologice. Lucrarea a fost aprobată la ședința Senatului din 30 noiembrie curent, a fost înregistrată la Camera Cărții și a fost depusă la Repozitoriul bibliotecii UPSC.

În rezultatul cercetării realizate, au fost elaborate o serie de recomandări pentru Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare, pentru concepătorii de curricula și pentru autorii de manuale, precum și pentru cadrele didactice din sistemul învățământului general, în vederea respectării unei structuri coerente și eficiente de alfabetizare terminologică a elevilor de gimnaziu, pentru că partea esențială a alfabetizării terminologice a elevilor de gimnaziu este asigurată de studiul instituționalizat al disciplinelor prevăzute de planul-cadru. S-a constatat că varianta optimă este ca un curriculum disciplinar să conțină termenii noi, care se asimilează în procesul studierii fiecărei unități de conținut, așa cum este la moment în curriculumul la istoria românilor și universală, la geografie, la matematică etc., dar care lipsește cu desăvârșire pe aria curriculară limbă și comunicare. Pentru disciplinele istoria românilor și universală, de rând cu termenii autentici, apar și unele nume proprii, care se apropie și se asociază cu terminologia domeniului. Aceeași completare ar fi adecvată pentru curricula ariei limbă și comunicare (în special, la compartimentul *textul literar*, pentru includerea în circuit a numelor de scriitori, opere, evenimente, locații, mișcări culturale) și pentru educația plastică (idem: artiști plastici, lucrări, muzee etc.) și educația muzicală (compozitori, opere, interpreți, scenele mari ale lumii), precum și pentru științe (nume de savanți, cel puțin). Ar fi corect ca termenii respectivi, integral sau triați în corespundere cu opoziția curriculum scris – curriculum evaluat să intre ca anexă la programele de examen pentru absolvirea gimnaziului. Totodată constatăm un risc care nu poate fi ignorat. Dacă partea scrisă a curriculumului se referă la cca 2000 de termeni, ceea ce înseamnă 400 de termeni noi per an, în medie, și cam 12-15 per săptămână de studii, analiza manualelor arată că un termen stipulat de curriculum poate antrena alții 10 (la biologie, de exemplu, curriculumul prevede sistemul digestiv ca termen, iar manualul mai adaugă 10 termeni – altfel cum se studiază acel sistem?). Considerăm că, înainte de distribuirea conținuturilor curriculare pe clase, coordonatorii ar trebui să stabilească la nivel de termeni

pluridisciplinari și interdisciplinari consecutivitatea apariției lor în curricula. În vederea interesului contemporan pentru transdisciplinaritate, se recomandă elaborarea și aplicarea unei strategii comune în raport cu termenii transdisciplinari, precum și cu verbele ce numesc operații intelectuale, produsele muncii intelectuale solicitate elevului și tehnicile de lucru aplicate. Este oportună și elaborarea algoritmilor pentru operațiile intelectuale, tehnicile de lucru și realizarea produselor, cu ajustare la specificul disciplinelor sau al ariilor curriculare. În cadrul proiectului, au fost elaborate și publicate 13 articole în culegeri și reviste, membrii echipei de proiect au prezentat 14 comunicări la conferințe științifice naționale și internaționale, concepția de alfabetizare terminologică prin prezentarea în sistem a termenilor se regăsește în manualul de limbă și literatură română pentru școala națională, clasa a VII-a (2 dintre membrii echipei de proiect sunt coautori).

Numeroase activități de diseminare au fost adresate comunității pedagogice în ansamblu, contactele cu profesorii școlari realizându-se în diferite contexte. În scopul diseminării, membrii echipei de proiect au moderat 4 ședințe ale Clubului de dezbateri educaționale Paideia, cu următoarele subiecte:

3.02.23, *ABC-ul ședințelor Paideia*, moderatori T.Cartaleanu și O.Cosovan;

17.03.23, *Sarcinile de definire în banca de itemi*, moderator T.Cartaleanu;

28.04.2023, *Numele proprii la limita terminologiei*, moderator O. Cosovan;

10.11.23 *Paradigmatica și sintagmatica tehnicilor interactive*, moderator T.Cartaleanu.

În cadrul Olimpiadei Republicane la limba și literatura română (6.05.23) a fost desfășurat atelierul *Limba și literatura română: interdisciplinaritate și transdisciplinaritate prin termeni*, moderatori O. Cosovan și T. Cartaleanu.

A. Zgardan-Crudu a participat la emisiunile TV Moldova 1, LIVE Studio, „Ce sunt ticurile verbale și cum să scapi de ele”, prezentare 17 minute și 7.06.2023, TV Moldova 1, emisiunea LIVE Studio, „Despre studii în filologie”, prezentare 10 minute.

Membrii echipei de proiect A. Zgardan-Crudu și O. Cosovan au realizat, la solicitarea ANCE, 6 seminare informative privind modificările produse în programa de examen, care va fi implementată la examenul din sesiunea 2024 (ordin nr. A/13-13-291 din 20.10.2023). Seminarele s-au desfășurat online, câte 2 pe zi, la 1.XI, 2.XI și 3.XI.23, având cca 200 de participanți fiecare (în concepție, au fost invitați toți profesorii care predau în acest an de studii limba și literatura română la clasa a IX-a). În perioada 27.XI.23 – 9.XII.23 O. Cosovan a moderat activități de formare a formatorilor din raioane (3 grupe, 85 de persoane, 8 ore activități sincrone /grupă) în vederea ajustării strategiilor de predare la cerințele curriculumului și ale programei de examen la limba și literatura română (pentru gimnaziu) și T. Cartaleanu a realizat activitățile similare pentru liceu.

Membrii echipei de proiect s-au implicat, în noiembrie-decembrie 2023, în realizarea programului MEC *Investim în profesori* (T. Cartaleanu, O. Cosovan, A. Zgardan-Crudu), realizând traininguri la modulul *Relevanța învățării*.

La 1 noiembrie T. Cartaleanu și O. Cosovan au moderat seminarul Specificul competenței de comunicare în raport cu ariile curriculare la IPLT Spiru Haret din Chișinău.

Membrii echipei au activat ca formatori naționali în câteva proiecte educaționale cu subiecte conexe:

O.Cosovan și T.Cartaleanu au fost formatori în cadrul proiectului CONCEPT 5, (Centrul Educațional Pro Didactica), precum și alte activități de formare continuă a cadrelor didactice.

A. Zgardan-Crudu a fost formator la trainingul cu tema *Cultura comunicării – element al culturii generale a profesorului*, 21.01.2023, la întrunirea metodică a profesorilor de la liceele moldo-turce din R. Moldova, Filiala Ciocana, iar la 3 mai 2023, în cadrul activității de parteneriat filologic și pedagogic între facultate și Liceul *Da Vinci* a condus laboratorul lingvistic *Să citim dicționare*.

A. Zgardan-Crudu a fost formator în cadrul programului de socializare juridică în școlile din Republica Moldova, atelierul de formare a echipelor comune de predare a disciplinei opționale „Educație pentru socializarea juridică” pentru clasele a VIII-a și a XI-a, activități care s-au desfășurat în perioadele 11-14 iulie 2023 și 25-28 iulie 2023. A. Zgardan-Crudu a activat ca membră a Comitetului științific pentru Conferința Științifică Națională „Lecturi *in memoriam* acad. Silviu Berejan”. Ediția a VI-a. Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu” al Universității de Stat din Moldova, în colaborare cu Institutul de Filologie Română „Alexandru Philippide” din Iași, 16 mai 2023.

La 5 mai 2023, dna Zgardan-Crudu a fost referent oficial la susținerea tezei de dr. în științe *Dezvoltarea competențelor de comunicare la elevii din ciclul liceal în cadrul disciplinei „Educație fizică”*, elaborată de Mihaela Florea.

O.Boz a recenzat rezumatul tezei de doctor în științe ale educației, *Dezvoltarea competențelor de comunicare la elevii din ciclul liceal în cadrul disciplinei educația fizică*, elaborată de Florea Mihaela, specialitatea 531.01 – Teoria generală a educației, iar T. Cartaleanu a făcut 2 avize la rezumatele tezelor: a) de doctor în filologie (Soltan Angela, Politici și dimensiuni ale alterității comunităților lingvistice în Republica Moldova după 1991; specialitatea 621.03. Fonetica și fonologie; dialectologie; istoria limbii; sociolingvistică; etnolingvistică) și b) de doctor în științele educației (Orehovschi Sergiu, Dezvoltarea competenței elevului de a învăța să învețe prin activități integratoare independente de valorizare a textului; specialitatea: 531.01 – Teoria generală a educației).

6. Impactul științific, social și/sau economic al rezultatelor științifice obținute în cadrul proiectului (obligatoriu)

Cercetarea din anul 2023 va avea impact asupra câtorva aspecte de asigurare a sistemului educațional din Republica Moldova cu resursele necesare, și anume:

- a) La nivel de conceptualizare a unui nou Curriculum Național, prin valorificarea recomandărilor făcute pentru Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare. Un nou curriculum urmează să prevadă din start cantitatea termenilor obligatorii pentru asimilare, corelarea lor inter- și transdisciplinară, succesiunea pe clase a termenilor pluridisciplinari, precum și caracterul omogen al includerii lor în documentele curriculare.
- b) La nivel de formare inițială și continuă a cadrelor didactice, prin promovarea conceptelor de bază ale alfabetizării terminologice, a potențialului inter- și transdisciplinar al terminologiei implicate în demersul didactic la etapa gimnazială. Elaborările din cadrul proiectului, publicațiile vor servi ca reper pentru subiecte, cursuri normative și opționale pentru studiile de licență și de master, pentru elaborarea tezelor și realizarea trainingurilor.
- c) La nivel de elaborare a manualelor școlare noi, care ar trebui să urmărească prezentarea în sistem a terminologiei științifice a domeniului. Includerea, definirea / prezentarea termenilor trebuie însoțită de activități intelectuale, care să contribuie la asimilarea eficientă a

terminologiei (sarcini corespunzătoare nivelurilor taxonomice) și respectarea strategiilor corespunzătoare prin itemii din manuale.

- d) La nivel de activitate didactică la clasă, prin accentuarea unor puncte forte ale alfabetizării terminologice, în contextul alfabetizării funcționale. Modelarea atitudinii corespunzătoare față de termeni și promovarea deprinderii de documentare la apariția unor termeni noi se racordează la învățarea pe tot parcursul vieții.
- e) La nivel de dezvoltare a competenței de comunicare lingvistică a elevilor, alimentate din realizarea unităților de competență prevăzute de curriculumul la limba și literatura română (învățarea autonomă a limbii cu ajutorul dicționarelor).

7. Colaborare la nivel național și internațional în cadrul implementării proiectului (după caz)

Pe parcursul anului 2023, echipa de proiect a colaborat intens cu ANCE / MEC în vederea formării continue a cadrelor didactice, preponderent, a profesorilor de limbă și literatură română. În centrul acestor activități au fost problemele de implementare a noilor programe de examen pentru treapta gimnazială, strategiile de lucru la clasă, ceea ce a permis diseminarea rezultatelor cercetării. Prin intermediul activităților organizate de MEC, s-au desfășurat activități online de informare a cadrelor didactice în legătură cu evaluarea elevilor la examenul din clasa a IX-a (limba și literatura română, școala națională), precum și activități din cadrul proiectului Investim în profesori. De asemenea, a continuat colaborarea directă cu instituțiile educaționale din RM și cu DETS din municipiul Chișinău și raioane, precum și cu Centrul Educațional Pro Didactica, Clubul de dezbateri pedagogice Paideia, prin intermediul cărora au fost puse în discuție aspecte ale cercetării, care au necesitat opinii nonformale ale pedagogilor.

8. Dificultățile în realizarea proiectului (financiare, organizatorice, legate de resursele umane etc.) (după caz)

Nu au fost semnalate dificultăți care să pună în pericol atingerea obiectivelor planificate.

9. Diseminarea rezultatelor obținute în proiect în formă de publicații (obligatoriu)

Lista publicațiilor din anul 2023 în care se reflectă doar rezultatele obținute în proiect, perfectată conform cerințelor față de lista publicațiilor (a se vedea Anexa 2)

4. Articole în reviste științifice

4.3. în reviste din Registrul Național al revistelor de profil, cu indicarea categoriei

Categoria B.

1. COSOVAN, Olga. Dicționarele electronice, rețetă de utilizare. În: *Didactica Pro*, 2023, nr.2-3, pp. 31-35. ISBN 1810-6455.
2. COSOVAN, Olga. Terminii, de la cunoaștere la integrare. În: *Didactica Pro*, 2023, nr.5-6, pp. 53-57. ISBN 1810-6455.
3. CARTALEANU, Tatiana. Evaluarea cu cartea deschisă: analiza SWOT. În: *Didactica Pro*, 2023, nr. 2-3, 5 pp. 27-31. ISBN 1810-6455.

4. CARTALEANU, Tatiana. Definirea termenilor: valențe diagnostice și oportunități docimologice. În: *Didactica Pro*, 2023, nr. 1, pp. 33-37. ISBN 1810-6455.
5. CARTALEANU, Tatiana. Repere conceptuale și pragmatice ale alfabetizării terminologice. În: *Didactica Pro*, 2023, nr. 5-6, pp. 48-52. ISBN 1810-6455.
6. ZGARDAN-CRUDU, Aliona. Dicționar explicativ al limbii române actuale: cu sinonime, antonime, paronime, exemple. Ediție în 4 volume. Chișinău: Știința, 2022. În: *Philologia*, nr. 1 (319), 2023, pp. 126-129. ISSN 1857-4300. E-ISSN 2587-3717

5. Articole în culegeri științifice naționale/internaționale

5.1. culegeri de lucrări științifice editate peste hotare

7. BOZ, Olga. Studiul integrat al limbii și literaturii române: strategia învățării prin descoperire. În: *Theoretical aspects of education development. International Science Group*. 2023. pp. 311-318. UDC 01.1 ISBN – 979-8-88896-541-2 DOI – 10.46299/ISG.2023.1.3

6. Articole în materiale ale conferințelor științifice

6.2. în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)

8. ZGARDAN-CRUDU, Aliona. Importanța activităților interactive pentru însușirea termenilor matematici în ciclul gimnazial de învățământ. În: *Știință și educație: noi abordări și perspective*. Materialele Conferinței Științifice Internaționale. 24-25 martie 2023. Seria XXV. Volumul III. Științe umanistice și arte. Științe exacte și ale naturii. Chișinău, 2023, pp. 20-25. ISBN 978- 9975-46-773-5.
9. CARTALEANU, Tatiana. Utilizarea organizatorilor grafici pentru operaționalizarea termenilor. În: *Știință și educație: noi abordări și perspective*. Materialele Conferinței Științifice Internaționale. 24-25 martie 2023. Seria XXV. Volumul III. Științe umanistice și arte. Științe exacte și ale naturii. Chișinău, 2023, pp. 30-34. ISBN 978- 9975-46-773-5.
10. COSOVAN, Olga. Terminologia examinată din perspectiva câmpului conceptual. În: *Știință și educație: noi abordări și perspective*. Materialele Conferinței Științifice Internaționale. 24-25 martie 2023. Seria XXV. Volumul III. Științe umanistice și arte. Științe exacte și ale naturii. Chișinău, 2023, pp. 35-40. ISBN 978- 9975-46-773-5.
11. ZGARDAN-CRUDU, Aliona. Prezentarea termenilor din domeniul matematicii în manualele școlare (clasele a VI-a-a IX-a). În: *Știință. Educație. Cultură*, conferință științifico-practică internațională (2023; Комрат). Conferința științifico-practică internațională “Știință. Educație. Cultură” = Международная научно-практическая конференция “Наука. Образование. Культура” : Сборник статей / главный редактор и составитель: Сулак С. К. – Комрат : Б. и., 2023 (A&V Poligraf), pp. 306-309. ISBN 978-9975-83-254-0.

6.4. în lucrările conferințelor științifice naționale

12. CARTALEANU, Tatiana. Analiza cognitivă a sarcinilor ce vizează definirea termenilor. În: *Probleme de filologie: aspecte teoretice și practice*, conferință științifică națională (9; 2022 ; Bălți). Probleme de filologie: aspecte teoretice și practice : Materialele Conferinței științifice naționale, ediția a 9-a, 9 decembrie 2022– Bălți : S. n., 2023, pp. 143-152. ISBN 978-9975-161-21-3,.

13. COSOVAN, Olga. Numele proprii la limita dintre terminologie și competența socioculturală. În: *Probleme de filologie: aspecte teoretice și practice*, conferință științifică națională (9 ; 2022 ; Bălți). Probleme de filologie: aspecte teoretice și practice : Materialele Conferinței științifice naționale, ediția a 9-a, 9 decembrie 2022– Bălți : S. n., 2023, pp. 136-143. ISBN 978-9975-161-21-3.

10. Lucrări științifico-metodice și didactice

10.1. manuale pentru învățământul preuniversitar (aprobate de ministerul de resort)

14. CARTALEANU, Tatiana, CIOBANU, Mircea, COSOVAN, Olga. *Limba și literatura română*. Manual pentru clasa a VII-a. Ch.: Știința, 2023. - 160 p. ISBN 978-9975-85-379-8.

10.3. alte lucrări științifico-metodice și didactice

15. ZGARDAN-CRUDU, Aliona. Elemente de punctuație a limbii române. Note de curs. Chișinău: Centrul Editorial-Poligrafic al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, 2023.- 40 pp. ISBN 978-9975-46-789-6.

16. COSOVAN, Olga, CARTALEANU, Tatiana, ZGARDAN-CRUDU, Aliona, BOZ, Olga, *Alfabetizarea terminologică în context curricular*. Chișinău : [S. n.], 2023 (CEP UPSC). – 203 p. ISBN 978-9975-46-836-7 (PDF).

10. Diseminarea rezultatelor obținute în proiect în formă de prezentări la foruri științifice.

(comunicări, postere – pentru cazurile când nu au fost publicate în materialele conferințelor)

Conferințe, congrese, simpozioane științifice 2023

Rezultatele cercetării au stat la baza comunicărilor membrilor echipei de proiect la 8 conferințe (în total 14 comunicări)

1. *Știință și educație: noi abordări și perspective*. Conferință Științifică Internațională. 24-25 martie 2023.

4 comunicări:

ZGARDAN-CRUDU, Aliona. Importanța activităților interactive pentru însușirea termenilor matematici în ciclul gimnazial de învățământ.

CARTALEANU, Tatiana. Utilizarea organizatorilor grafici pentru operaționalizarea termenilor.

COSOVAN, Olga. Terminologia examinată din perspectiva câmpului conceptual.

BOZ, Olga. Proiectul ca metodă de învățare a lexicului terminologic la geografie.

2. Congresul Științific Internațional Moldo – Polono – Roman „Educație, Politici, Societate”, organizat de Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, Moldova, Universitatea Pedagogică din Cracovia, Polonia, Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, România, 13-15 martie 2023.

1 comunicare:

ZGARDAN-CRUDU, Aliona. *Elemente de argou și de jargon în limbajul tinerilor*.

3. Conferința Științifico-Practică Internațională „Știință. Educație. Cultură”, dedicată aniversării a 32-a a Universității de Stat din Comrat, 10.02.2023.

1 comunicare:

ZGARDAN-CRUDU, Aliona. *Prezentarea termenilor din domeniul matematicii în manualele școlare (clasele a VI-a – a IX-A)*.

4. Conferința „Interdisciplinarity and cooperation in cross-border research. Language, discourse and communication. International Conference”. November 23-25, 2023, Chisinau, Republic of Moldova. ICCR, 2023. “Dunarea de Jos” University of Galati, Romania. Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Chișinău, Republica Moldova. Facultatea Filologie și Istorie. Catedra de limbă și comunicare.

2 comunicări:

ZGARDAN-CRUDU, Aliona. *Monosemantic and polysemantic terms in the mathematics textbooks for the secondary education cycle*.

BOZ, Olga. *Competența enciclopedică și caracterul ei transdisciplinar*.

5. Conferință Științifică Internațională „Educația lingvistică și literară în contextul dezvoltării valorilor general-umane”, ediția a IV-a. Chișinău, UPS „Ion Creangă”.

2 comunicări:

ZGARDAN-CRUDU, Aliona. *Aspecte ale comunicării eficiente în domeniul educației*.

BOZ, Olga. *Formarea și dezvoltarea competenței lectorale prin activități de prelectură a textului literar la elevi în gimnaziu*.

6. Conferința științifică internațională *Afirmarea libertății și a drepturilor omului în contextul crizelor globale*. București, România.

1 comunicare:

ZGARDAN-CRUDU, Aliona. – *Educație și digitalizare*.

7. Conferința Științifică Națională cu Participare Internațională *Educația multiculturală, spațiu formativ pentru educația valorilor/Multicultural education, training space for values education*. 1-2 decembrie 2023, Chișinău, UPS „Ion Creangă”.

2 comunicări:

ZGARDAN-CRUDU, Aliona. *Importanța competențelor transdisciplinare pentru omul secolului al XXI-lea*.

BOZ, Olga. *Importanța comentariului sociocultural al textelor epice la lecțiile de limba și literatura română în contextul educației valorilor*.

8. III International Scientific and Practical Conference „Theoretical aspects of education development”, 24-27 ianuarie 2023, online.

1 comunicare:

BOZ, Olga. *Studiul integrat al limbii și literaturii române: Strategia învățării prin descoperire*.

11. Promovarea rezultatelor cercetărilor obținute în proiect în mass-media (Opțional):

- Emisiuni radio/TV de popularizare a științei:
 - Zgardan-Crudu, Aliona, TV Moldova 1, LIVE Studio, „Ce sunt ticurile verbale și cum să scapi de ele”;
 - Zgardan-Crudu, Aliona, TV Moldova 1, emisiunea LIVE Studio, „Despre studii în filologie”.
- 12. Teze de doctorat / postdoctorat susținute și confirmate în anul 2023 de membrii echipei proiectului (opțional)**

13. Concluzii

Proiectul, așa cum a fost planificat, a fost realizabil și a permis atingerea rezultatelor finale, inclusiv datorită implicării membrilor echipei de proiect în numeroase activități din sistemul educațional. Planificarea și ajustările bugetare însă nu au permis alte cheltuieli decât cele salariale, prin urmare, alte proiecte ar trebui să prevadă o flexibilitate mai mare a alocării resurselor, inclusiv pentru publicare, conferințe, mese rotunde etc., precum și pentru personal auxiliar sau activități de pregătire pentru editare, fie și în format electronic (machtetare, ilustrare).

Conducătorul de proiect _____ / Cosovan Olga

Data: 10.01.2024

LȘ

SEMNĂTURA PERSONALĂ A
d. Cosovan O LEGALIZEZ:
ȘEFUL R.U. U.P.S. mun. Chișinău _____
"10" _____ 01 _____ 20 24

Anexa nr. 1

Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în proiect în anul 2023

Alfabetizarea terminologică a elevilor de gimnaziu

Cifrul proiectului: 20.80009.1606.07

Rezultatele cercetării s-au reflectat în lucrarea metodică *Alfabetizarea terminologică în context curricular*. Lucrarea are volumul de 203 pagini, conține Preliminarii, 5 capitole, Concluzii, Bibliografie, tabele și figuri relevante pentru conținutul expus. Capitolul I – Configurația alfabetizării terminologice: piesele unui puzzle – se examinează activitățile de alfabetizare terminologică, orientate spre încadrarea termenilor într-un sistem complex și utilizarea lor coerentă în contexte științifice în afara lor. Este dedusă formula a ceea ce înseamnă cunoașterea unui termen (recunoașterea la auz și lectură, marcarea adecvată, raportarea la un domeniu științific, definirea) și este descris procesul de încadrare a termenului într-un sistem complex. Capitolul II – Curriculumul Național și prevederile lui pentru alfabetizarea terminologică – examinează prevederile curriculare în ceea ce ține de strategia introducerii în uz și includerii în curriculum a unui inventar de termeni. Sunt reliefate aspectele pluri-, inter- și transdisciplinare, relaționarea competențelor transdisciplinare cu alfabetizarea terminologică. Sunt formulate câteva sugestii importante pentru conceptorii /autorii de curricula și pentru autorii de manuale. Capitolul III – Trama alfabetizării terminologice – propune repere metodologice de operaționalizare a termenilor, prin tehnici și strategii eficiente și prin valorificarea conceptelor de dezvoltare a gândirii critice: cadrul ERRE pentru proiectare și tehnici interactive, care au căpătat o răspândire largă în sistemul învățământului preuniversitar, sunt incluse sporadic în manuale și în auxiliarele didactice. Trama alfabetizării terminologice se sprijină pe codurile verbal, iconic și practic. Pentru că elevul primește, preponderent, informația despre termeni în codul verbal, traducerea acesteia în codul iconic sau în codul practic – operație necesară pentru înțelegere și utilizare ulterioară conștientizată – se poate realiza în diverse moduri, iar resursele educaționale actuale o permit. Capitolul IV – Asimilarea termenilor ca achiziție lexicală – examinează încadrarea termenilor în vocabularul elevului și pune bazele modelului pedagogic de alfabetizare terminologică: varianta A, centrat pe cadrele didactice, și varianta B, centrat pe elevi. Acesta se sprijină pe 3 structuri esențiale: termenii asimilați la materiile școlare, în conformitate cu curricula, dezvoltarea competenței specifice 5 pentru disciplina școlară limba și literatura română ca limbă de instruire și conținuturile curriculare inerente abordării științifice a limbii / vocabularului ei și strategiilor de documentare din dicționare. Capitolul V – Operaționalizarea terminologiei de pe ariile curriculare – promovează ideea aplicării coerente și raționale a taxonomiei lui Bloom pentru asimilarea eficientă a termenilor, taxonomie care trebuie să se regăsească în formularea sarcinilor din manuale și în strategia profesorului la clasă.

În rezultatul cercetării realizate, au fost elaborate o serie de recomandări pentru Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare, pentru conceptorii de curricula și pentru autorii de manuale, precum și pentru cadrele didactice din sistemul învățământului general, în vederea respectării unei structuri coerente și eficiente de alfabetizare terminologică a elevilor de gimnaziu. Numeroase activități de diseminare au fost adresate comunității pedagogice în ansamblu, contactele cu profesorii școlari realizându-se în diferite contexte. În scopul diseminării, membrii echipei de proiect au moderat 4 ședințe ale Clubului de dezbateri

educaționale Paideia, laboratoare, seminare informative și traininguri cu profesorii, au fost referenți oficiali (1) și au avizat rezumatele tezelor de doctorat (3).

The results of our research are reflected in the methodological publication *Terminological Literacy in Curricular Context*. The book consists of 203 pages, including preliminaries, 5 chapters, conclusions, a bibliography, as well as relevant tables and graphs. Chapter I, *The Configuration of Terminological Literacy: Pieces of a Puzzle*, examines various terminological literacy activities intended to enclose the terms in a complex system and to promote their coherent use in external scientific contexts. We formulate what exactly term knowledge means (hearing and reading recognition, adequate marking, correlation to a scientific domain, and definition) and describe the process through which a term is inserted in a complex system. Chapter II, *The National Curriculum and Its Provisions for Terminological Literacy*, examines the curricular provisions concerning the strategy of bringing an inventory of terms into use and including it into the curriculum. We highlight the pluri-, inter-, and transdisciplinary aspects of this process and the correlation of transdisciplinary competences with terminological literacy. We also formulate a number of important suggestions for curriculum concept authors and writers, as well as textbook authors. Chapter III, *The Terminological Literacy Itinerary*, puts forward methodological guidelines for term operationalisation via efficient techniques and strategies and by exploring critical thinking development concepts, such as the ERRE framework for lesson planning and a wide array of interactive techniques, which are now widely known in schools and are sporadically featured in textbooks and teachers' handbooks. The itinerary of terminological literacy is based on three codes: verbal, iconic, and practical. Since the student mostly receives term-related information via the verbal code, the translation thereof into the iconic or practical code – a necessary operation for comprehension and further conscious use – may be fulfilled in various ways, and is allowed by current educational resources. Chapter IV, *Assimilation of Terms as Lexical Acquisition*, examines the insertion of terms in student vocabulary and sets the basis for the pedagogical terminological literacy model. This model is based on 3 key structures: terms assimilated in school subjects, according to the relevant curricula; the development of Specific Competence no.5 for the Romanian Language and Literature as language of instruction school subject; and the curricular content inherent to a scientific approach to language/its vocabulary and to dictionary documentation strategies. Chapter V, *The Operationalisation of Terminology by Curricular Area*, promotes the idea of a coherent and rational application of Bloom's taxonomy for an efficient assimilation of terms, a taxonomy that ought to be reflected in the way tasks are formulated in textbooks, as well as in the teacher's class strategy. Following our research we have developed a number of suggestions for the National Curriculum and Assessment Agency, for curriculum concept authors and textbook writers, as well as for school teachers, concerning the need to respect a coherent and efficient structure for the development of terminological literacy in gymnasium students. Numerous dissemination activities targeted the pedagogical community as a whole; contact with school teachers occurred in various contexts. Aiming to disseminate their findings, the project team members moderated 4 meetings of the Paideia Educational Debate Club and organised laboratories, information seminars, and training sessions with teachers. They also served as official reviewers for one doctoral dissertation and reviewed 3 doctoral thesis abstracts.

Conducătorul de proiect _____ / Cosovan Olga

Data: 10.01.2024

LȘ

Anexa nr. 2

**Lista lucrărilor științifice, științifico-metodice și didactice
publicate în anul 2023 în cadrul proiectului din Programul de Stat
Alfabetizarea terminologică a elevilor de gimnaziu**

4. Articole în reviste științifice

4.3. în reviste din Registrul National al revistelor de profil, cu indicarea categoriei
Categorii B.

1. COSOVAN, Olga. Dicționarele electronice, rețetă de utilizare. În: *Didactica Pro*, 2023, nr.2-3, pp. 31-35. ISBN 1810-6455.
https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/182405
2. COSOVAN, Olga. Terminii, de la cunoaștere la integrare. În: *Didactica Pro*, 2023, nr.5-6, pp. 53-57. ISBN 1810-6455.
https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/193460
3. CARTALEANU, Tatiana. Evaluarea cu cartea deschisă: analiza SWOT. În: *Didactica Pro*, 2023, nr. 2-3, 5 pp. 27-31. ISBN 1810-6455.
https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/182404
4. CARTALEANU, Tatiana. Definirea termenilor: valențe diagnostice și oportunități docimologice. În: *Didactica Pro*, 2023, nr. 1, pp. 33-37. ISBN 1810-6455.
https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/175201
5. CARTALEANU, Tatiana. Repere conceptuale și pragmatice ale alfabetizării terminologice. În: *Didactica Pro*, 2023, nr. 5-6, pp. 48-52. ISBN 1810-6455.
https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/193459
6. ZGARDAN-CRUDU, Aliona. Dicționar explicativ al limbii române actuale: cu sinonime, antonime, paronime, exemple. Ediție în 4 volume. Chișinău: Știința, 2022. În: *Philologia*, nr. 1 (319), 2023, pp. 126-129. ISSN 1857-4300. E-ISSN 2587-3717
https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/179831

4.4. în alte reviste naționale

5. Articole în culegeri științifice naționale/internaționale

5.1. culegeri de lucrări științifice editate peste hotare

7. Boz, Olga. Studiul integrat al limbii și literaturii române: strategia învățării prin descoperire. În: *Theoretical aspects of education development. International Science Group*. 2023. pp. 311-318. UDC 01.1 ISBN – 979-8-88896-541-2 DOI – 10.46299/ISG.2023.1.3
https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/202-205_3.pdf

6. Articole în materiale ale conferințelor științifice

6.2. în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)

8. ZGARDAN-CRUDU, Aliona. Importanța activităților interactive pentru însușirea termenilor matematici în ciclul gimnazial de învățământ. În: *Știință și educație: noi abordări și perspective*. Materialele Conferinței Științifice Internaționale. 24-25 martie 2023. Seria XXV. Volumul III. Științe umanistice și arte. Științe exacte și ale naturii. Chișinău, 2023, pp. 20-25. ISBN 978- 9975-46-773-5.
https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/189154

9. CARTALEANU, Tatiana. Utilizarea organizatorilor grafici pentru operaționalizarea termenilor. În: *Știință și educație: noi abordări și perspective*. Materialele Conferinței Științifice Internaționale. 24-25 martie 2023. Seria XXV. Volumul III. Științe umanistice și arte. Științe exacte și ale naturii. Chișinău, 2023, pp. 30-34. ISBN 978- 9975-46-773-5.

https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/189156

10. COSOVAN, Olga. Terminologia examinată din perspectiva câmpului conceptual. În: *Știință și educație: noi abordări și perspective*. Materialele Conferinței Științifice Internaționale. 24-25 martie 2023. Seria XXV. Volumul III. Științe umanistice și arte. Științe exacte și ale naturii. Chișinău, 2023, pp. 35-40. ISBN 978- 9975-46-773-5.

https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/189157

11. ZGARDAN-CRUDU, Aliona. Prezentarea termenilor din domeniul matematicii în manualele școlare (clasele a VI-a-a IX-a). În: *Știință. Educație. Cultură*, conferință științifico-practică internațională (2023; Комрат). Conferința științifico-practică internațională “Știință. Educație. Cultură” = Международная научно-практическая конференция “Наука. Образование. Культура” : Сборник статей / главный редактор и составитель: Сулак С. К. – Комрат : Б. и., 2023 (A&V Poligraf), pp. 306-309. ISBN 978-9975-83-254-0.

https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/180174

6.4. în lucrările conferințelor științifice naționale

12. CARTALEANU, Tatiana. Analiza cognitivă a sarcinilor ce vizează definirea termenilor. În: *Probleme de filologie: aspecte teoretice și practice*, conferință științifică națională (9; 2022 ; Bălți). Probleme de filologie: aspecte teoretice și practice : Materialele Conferinței științifice naționale, ediția a 9-a, 9 decembrie 2022– Bălți : S. n., 2023, pp. 143-152. ISBN 978-9975-161-21-3.

https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/176045

<http://dspace.usarb.md:8080/jspui/handle/123456789/5963>

13. COSOVAN, Olga. Numele proprii la limita dintre terminologie și competența socioculturală. În: *Probleme de filologie: aspecte teoretice și practice*, conferință științifică națională (9 ; 2022 ; Bălți). Probleme de filologie: aspecte teoretice și practice : Materialele Conferinței științifice naționale, ediția a 9-a, 9 decembrie 2022– Bălți : S. n., 2023, pp. 136-143. ISBN 978-9975-161-21-3.

https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/176043

<http://dspace.usarb.md:8080/jspui/handle/123456789/5963>

10. Lucrări științifico-metodice și didactice

10.1. manuale pentru învățământul preuniversitar (aprobate de ministerul de resort)

14. CARTALEANU, Tatiana, CIOBANU, Mircea, COSOVAN, Olga. *Limba și literatura română*. Manual pentru clasa a VII-a. Ch.: Știința, 2023. - 160 p. ISBN 978-9975-85-379-8.

<http://ctice.md:8095/public/download.php?id=528>

10.3. alte lucrări științifico-metodice și didactice

15. ZGARDAN-CRUDU, Aliona. Elemente de punctuație a limbii române. Note de curs. Chișinău: Centrul Editorial-Poligrafic al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, 2023.- 40 pp. ISBN 978-9975-46-789-6.

<http://dir.upsc.md:8080/xmlui/handle/123456789/5375>

16. COSOVAN, Olga, CARTALEANU, Tatiana, ZGARDAN-CRUDU, Aliona, BOZ, Olga, *Alfabetizarea terminologică în context curricular*. Chișinău : [S. n.], 2023 (CEP UPSC). – 203 p. ISBN 978-9975-46-836-7 (PDF).

Anexa nr. 3

Executarea devizului de cheltuieli,
conform anexei nr. 2.3 din contractul de finanțare pentru anul 2023

Cifrul proiectului: 20.80009.1606.07

Cheltuieli, mii lei				
Denumirea	Cod		Anul de gestiune	
	Eco (k6)	Aprobat	Modificat +/-	Precizat
Remunerarea muncii angajaților conform statelor	211180	238,1	-	238,1
Contribuții de asigurări de stat obligatorii	212100	57,2	-	57,2
Total		295,3	-	295,3

Conducătorul organizației / Alexandra BARBĂNEAGRĂ

Contabil șef / Rodica OJOG

Conducătorul de proiect / Olga COSOVAN

Data: 10.01.2024

LS

Anexa nr. 4

Compozența echipei conform contractului de finanțare 2023

Cifrul proiectului 20.80009.1606.07

Echipea proiectului conform contractului de finanțare (la semnarea contractului)						
Nr	Nume, prenume (conform contractului de finanțare)	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă conform contractului	Data angajării	Data eliberării
1.	Cosovan Olga	1961	Doctor în filologie	1,0 11 luni	3.01.2023 (fără luna septembrie)	31.12.2023
2.	Cartaleanu Tatiana	1957	Doctor în filologie	0,75	3.01.2023	31.12.2023
3.	Zgardan-Crudu Aliona	1969	Doctor în filologie	0,25	3.01.2023	31.12.2023
4.	Boz Olga	1977	Doctor în filologie	0,25	3.01.2023	31.12.2023

Ponderea tinerilor (%) din numărul total al executorilor conform contractului de finanțare	0
--	---

Modificări în componența echipei pe parcursul anului 2023					
Nu au fost operate					
Nr	Nume, prenume	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă conform contractului	Data angajării

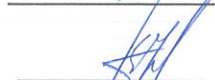
Ponderea tinerilor (%) din numărul total al executorilor la data raportării	0
---	---

Rector

Barbăneagră Alexandra

Contabil șef

/ Ojog Rodica

Conducătorul de proiect

/ Cosovan Olga

Data: 10.01.2024

